

Tom Chatfield

Hogyan boldoguljunk a digitális korban?

Tom Chatfield
**Hogyan boldoguljunk
a digitális korban?**

A fordítás alapja:

Tom Chatfield: *How to thrive in the Digital Age*. Macmillan, New York, 2012. All rights reserved.

Copyright © The School of Life, 2012

Fordította © Bosnyák Edit, 2013

Szerkesztette: Hungler Tímea
Szaklektor: Kékesi Zsuzsa

Borítótervező: Marcia Mihotich
Borítóadaptáció: Tabák Miklós

HVG Könyvek
Kiadóvezető: Budaházy Árpád
Felelős szerkesztő: Koncz Gábor

ISBN 978-963-304-149-9

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeszeti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2013
Felelős kiadó: Szauer Péter

www.hvgkonyvek.hu

Nyomdai előkészítés: typoslave [Pais Andrea]
Papír: 90 grammos 1,8 volumenizált Munken Print White

ARCTIC PAPER

Nyomás: Mesterprint Kft.
Felelős vezető: Szita Lajos

Azért mentem ki az erdőre, mert nyíltan szemtől szembe akartam kerülni az élet alapvető tényeivel, s kitapasztalni, mit tanulhatok az élettől, nehogy majd halálom óráján döbbenjek rá, hogy nem is éltem. Nem akartam magamat áltatni, s olyasmit élni, ami nem élet, hiszen az élet oly drága kincs; de rezignálni sem akartam, hacsak nem elkerülhetetlenül szükséges. Mélyen akartam merülni az életbe, kiszívni csontja velejét...

Henry David Thoreau: *Walden*¹

Tartalom

Bevezetés	9
1. A múlttól a jelenig	17
2. Bekapcsolva és kikapcsolva	33
3. Az irányítás megszerzése	49
4. A technológia átformálása	69
5. Megosztás, szakértelem és a tekintély vége	83
6. Emberi mivoltunk elvesztése	103
7. Játék és szórakozás	121
8. Az új politika	139
Végkövetkeztetés	157
Ajánlott irodalom	166
Köszönetnyilvánítás	176
Felhasznált irodalom	177
Név- és tárgymutató	179

Bevezetés

Annyira megszoktuk már, hogy a csodák időszakában élünk, hogy a mindennapi élet szerves részeként tekintünk rájuk. A technológiai témákkal foglalkozó író és teoretikus, Kevin Kelly a következőket írta blogjában 2011 augusztusában:

Gyakran győzködöm magam arról, hogy többet higgyek a lehetetlenben ... Húsz évvel ezelőtt képtelen lettem volna elhiteni – még ha fizettek volna nekem, akkor sem – egy józan gondolkodású és tanult emberekből álló hallgatósággal, hogy két évtized múlva mindenki mobiltelefonján – ingyenesen – elérhető lesz egy egész világra kiterjedő műholdas helymeghatározó-rendszer számos város utcanézetével. Gazdasági szempontból sem tudtam volna megindokolni, hogy mindez miért lesz „ingyenes”. Akkoriban ez teljesen lehetetlennek tűnt.²

Korunk lehetetlen valósága épp csak ránk köszöntött. Az együttműködés és a kapcsolatteremtés új formái vannak kialakulóban, amelyekről talán úgy alkothatunk képet, ha belegondolunk, hogy az internetkapcsolattal rendelkező

mobiltelefonok, amelyek lassan mindenki zsebében ott lapulnak, jóval többet tudnak, mint a számítógépek többsége tíz évvel ezelőtt. Egy évtized múlva emberek milliárdjai könnyedén juthatnak olyan erőforrások birtokába, amelyekhez húsz évvel korábban kizárólag a kormányoknak volt csak hozzáférésük.

Ezeknek a változásoknak az üteme szintén megjósolhatatlan. A televízió és a rádió több mint száz éve a rendelkezésünkre áll, a nyomtatás több mint ötszáz éve. Ehhez képest csupán két évtized kellett ahhoz, hogy az internethez – nyilvánossá válásától – több mint 2 milliárd felhasználó csatlakozzon, az első kereskedelmi mobilhálózat megjelenése után csupán három évtizeddel pedig 5 milliárd aktív előfizetés él.

Ez az okos globális hálózat valószínűleg nemcsak bennünket fog összekötni egymással a jövőben, hanem a használati tárgyainkat is – az autókon és a ruhákon át egészen az élelmiszer-ipari termékekig. Az intelligens csipek és a központosított adatbázisok segítségével példa nélkül álló kapcsolatba kerülünk nem csupán egymással, de a bennünket körülvevő gyárilag előállított világgal is: hozzáférünk majd eszközeihez, közösségi tereihez és a működési elvét meghatározó struktúrákhoz. Mindezzel együtt jár, hogy merőben új információ birtokába juthatunk a világról, még hozzá egészen másféle mennyiségben: információ arról, hogy hol vagyunk és mit csinálunk éppen, vagy hogy milyenek vagyunk.

De mihez kezdünk ezekkel az információkkal? És, ami legalább ennyire fontos, vajon mihez kezdenek velük mások – a kormányok, a nagyvállalatok, az aktivisták, a bűnözők,

Élet az adatfelhőben: az okos hálózatok lassan nemcsak bennünket kötnek össze egymással, hanem minden mást is – az autókon át egészen a ruházatig.

a rendfenntartó szervek és a törvényalkotók? Tudás és hatalom mindig is szorosan összefonódott. Napjainkban azonban az információ és az áramlását elősegítő infrastruktúra nemcsak hatalmat, hanem egy merőben új gazdasági és társadalmi kényszert is jelent.

Intellektuálisan, társadalmilag és a törvényhozás szempontjából évekkkel, ha nem évtizedekkel, kullogunk a jelen valósága mögött. Generációs szempontból szakadék tátong a digitális kor „bennszülöttei” és a korábbi generációk között, a kölcsönös megértés és a közös értékrend hídját nehéz megépíteni.

Könyvemben arra keresem a választ, hogy mit jelent nem pusztán létezni, hanem boldogulni is – Thoreau szavaival élve „mélyen merülni az életbe” – a digitális világban, és kihozni a legtöbbet napjaink kibontakozó lehetőségeiből.

Lehetőségeink feltárása egy ismeretlen város vagy földrész felfedezéséhez hasonlít. Olyan helyen járunk, ahol az emberi természet ugyanaz maradt, a struktúrák azonban, amelyek formálják azt, idegenek. Napjaink digitális világa nem csupán eszme- és eszközrendszer, a modern digitális készülékeket jóval többre használjuk egyszerű szórakozásnál vagy kikapcsolódásnál. Egyre többek számára jelentik az utat egy olyan világba, ahol a munka és a szórakozás közös tőből ered: egy olyan arénából, ahol probléma nélkül megfér egymás mellett a barátság, a média, az üzleti élet, a vásárlás, a kutatás, a politika, a játék és a pénzügyi világ, hogy csak néhány dolgot említsünk.

A boldogulással kapcsolatban két, egymással szorosan összefüggő kérdésre keresem a választ. Hogyan vagyunk ké-

pesek egyénként boldogulni a digitális világban? És miként segíthet a társadalom abban, hogy kiaknázzuk ezeket a lehetőségeinket, méghozzá úgy, hogy közben a lehető legemberibb módon viszonyuljunk egymáshoz?

Mindkét válasz a digitális gépek történelmével kezdődik. Ezt követően a technológia jelenlegi állapotából fakadó legfontosabb kérdéseket vizsgálom meg: hogyan és mikor mondunk igent vagy nemet mindennapi használati eszközeinkre? Hogyan válik leginkább a javunkra, amikor használjuk és amikor szándékosan – időt megtakarítva – *nem* használjuk a technológiát?

Azokról a kihívásokról is szólni fogok, amelyekkel – tudatosan vagy sem – mindannyiunknak szembe kell néznie a mindennapok során: az identitás és az adatvédelem kérdéséről, az információcseréről, a ránk irányuló figyelemről, valamint a fentiek szabályozásáról. Közös nevező után kutatva arra is keresem majd a választ, miként passzol az egyéni tapasztalat az újfajta 21. századi közösségi léthez. Vagyis hogyan kapcsolódik mindaz, ami „én” vagyok, ahhoz, amit mások tudnak rólam, vagy ahhoz, amit megosztok másokkal magamról, és mit őrizhetek meg a magánéletem számára?

A könyv második felében azokat a kulturális és politikai struktúrákat vizsgálom meg, amelyek keretbe foglalják az említett területeket, valamint azt, hogyan festene egy elfogadható digitális állampolgársági „szerződés”. Végül visszatérek a legényegesebb kérdéshez: mit jelent jól élni egy olyan korban, amely példátlan lehetőségeket biztosít mind a narcizmusra, mind pedig a kapcsolatteremtésre?

A digitális technológia természete éppen olyan változatos, mint a sajátunk, és sokféle formában megjelenhet az életünkben, lehet szervező, könyvtár, barát, csábító, kényelem vagy börtön. Végző soron azonban tükörként kell tekintenünk különböző arcaira, amelyben úgy láthatunk másokat és láthatjuk önmagunkat, ahogyan eddig még soha. De természetesen el is fordíthatjuk a tekintetünket.